

Juho Malinen

RAHASTOSIJOITTAJAN OPAS

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Syyskuu 2017**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Lokakuu 2017	Tekijä/tekijät Juho Malinen
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn nimi Rahastosijoittajan opas		
Työn ohjaaja Sirpa Soukka		Sivumäärä 23
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tehdä tiivis, mutta kattava opas rahastosijoittamisesta. Opinnäytetyössä tutkitaan rahastosijoittamista sijoitusmahdollisuutena aloittavalle sijoittajalle. Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt pitämään sisällön helppolukuisena ja ymmärrettävänä sijoittamisesta tietämättömällekin.</p> <p>Opinnäytetyössä on käytetty monipuolisesti eri lähteitä, kuten kirjoja, lehtiartikkeleita, sekä muita julkaisuja, kuten sijoitusblogeja. Opinnäytetyön onnistumisen kannalta tärkeitä lähteitä olivat muutamat sijoittamisen perusteokset, sekä lisäksi netistä löydettävät ajankohtaiset sijoitussivustot.</p> <p>Opinnäytetyössä käydään läpi rahastosijoittamisen periaatteet, erilaiset rahastotyytit, rahastosijoittamisen riskit, sekä rahastotyytin valinnassa tärkeät asiat. Opinnäytetyön antaa eväät lukijalla tutustua rahastosijoittamisen maailmaan.</p>		
Asiasanat Rahasto, sijoittaminen, riskit		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date October 2017	Author Juho Malinen
Degree programme Business administration		
Name of thesis Guide for investment funds		
Instructor Sirpa Soukka		Pages 23
Supervisor		
<p>The purpose of this thesis was to make compact and easy to read guide about investment funds. For my thesis, I studied investment funds as an investing opportunity for beginning investors. My aim was to keep this thesis as easy to read as possible so that anybody can read it.</p> <p>I used various sources for my thesis. These sources include: investment books, investment websites and investment blogs. For the success of my thesis the most important sources were few seminal works about investing and up to date investment sites.</p> <p>In my thesis, I go through the basics on investment funds, different kind of investment funds, risks of investing and important things to know when choosing an investing fund. This thesis gives the reader help in beginning investing.</p>		
Key words Investing, investment fund, risks		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 RAHASTOSIJOITTAMISEN PERUSTEET	2
2.1 Mikä on rahasto?	2
2.2 Miten aloittaa rahastosijoittaminen?	4
2.3 Mitä kannattaa selvittää rahastoista?	4
2.4 Kenelle rahastosijoittaminen sopii?	5
2.5 Rahastosijoittamisen hyvät ja huonot puolet	6
3 ERILAISET RAHASTOTYYPIT	7
3.1 Osakerahasto	7
3.2 Korkorahasto	8
3.2.1 Lyhyt korko	8
3.2.2 Pitkä korko	9
3.2.3 High Yield korkorahastot	9
3.3 Indekseihin perustuvat rahastot	10
3.4 Erikoissijoitusrahastot	10
3.5 Etf-Rahasto	11
3.6 Yhdistelmärahastot	12
4 RAHASTOSIJOITTAMISEN RISKIT	13
4.1 Konkurssiriski ja markkinariski	14
4.2 Korkoriski	15
4.3 Riskien hajauttaminen	16
4.4 Riskien mittarit	16
5 RAHASTON VALINTA	18
5.1 Tuotto-odotukset	18
5.2 Riskiensietokyky	19
5.3 Sijoitusaika	20
5.4 Sijoitusten seuraaminen	21
5.5 Mitä kautta sijoittaa	21
5.6 Sijoitusrahastojen verotus	22
6 YHTEENVETO	23
LÄHTEET	24
KUVIOT	
KUVIO 1. Osakkeiden hajautus suhteessa yritysriskiin	15
KUVIO 2. Rahastojen tuotto-oletus ja riski	19

1 JOHDANTO

Oma kiinnostukseni sijoittamiseen lähti aloittaessani opinnot Centria-ammattikorkeakoulussa vuonna 2014. Tätä ennen sijoittaminen ei ollut käynyt mielessänikään, ja tietämys sijoittamisesta oli hyvin vähäistä. Sijoittamisesta tuli silloin mieleen lähinnä vain varakkaiden ihmisten harrastus, jolla tehdään rahaa. Sijoittamisesta sain tietoa kavereiltani, ja sitä kautta aihe alkoi itseänikin kiinnostamaan. Sijoittamista tulikin kokeiltua, niin Kauppalehden harjoitussalkuilla, kuin Nordnet-palvelunkin kautta erilaisia blogeja lukien. Aloin huomata, että sijoittaminen sopii melkeinpä kenelle tahansa henkilölle, jolla on ylimääräistä rahaa tilillä ja joka haluaa pankkitalletuksen tarjoamaa korkoa korkeampaa tuottoa.

Tämän opinnäytetyön aiheeksi valikoitui rahastosijoittaminen, koska se on opiskelijan näkökulmasta yksi potentiaalisimmista sijoitusmuodoista. Tarkoituksena on tehdä rahastosijoittamisen opas, josta selviää rahastosijoittamisen periaatteet. Opinnäytetyö toimii oppaana aloittavalle rahastosijoittajalle rahastosijoittamisen maailmaan. Opinnäytetyö vastaa kysymyksiin: Mihin rahastoon kannattaa sijoittaa? Kuka voi sijoittaa? Miten kannattaa sijoittaa? Mitä kautta kannattaa sijoittaa? Opinnäytetyössä käydään läpi rahastosijoittamisen periaatteet, erilaiset rahastotyytit ja niiden vertailut, rahastojen edut/haitat, rahastojen riskit ja rahaston valinta. Opinnäytetyössäni käytin tärkeimpinä lähdeaineistoina muutamia sijoittamisen perusteoksia sekä ajankohtaisia nettiartikkeleita ja blogeja sijoittamiseen liittyen.

2 RAHASTOSIJOITTAMISEN PERUSTEET

Monella säästäjällä on käynyt mielessä sijoittaa pankkitilillä olevat varansa johonkin tuottoisampaan sijoitusvaihtoehtoon. Pankkitilillä rahoja säilyttäessä inflaatio tuntuu syövän rahan arvoa enemmän kuin korko ehtii kerryttämään tuottoa. Rahastosijoittaminen on hyvä, oikein suoritettuna vähäriskinen, mutta tuottoisampi vaihtoehto pankkitilisäästämiseksi. Rahastosijoittaminen on hyvä keino tutustua yleisestikin sijoittamisen maailmaan, koska se ei vaadi sijoittajalta kovin laajaa tietämystä pörssikursseista ja osakkeista. Ennen rahastosijoittamisen aloittamista on ehdoton etu tietää vähintäänkin rahastosijoittamisen periaatteet. Lisäksi täytyy osata vastata kysymyksiin: mihin sijoitetaan, miten sijoitetaan ja kenen kannattaa sijoittaa, eikä laajemmastakaan tietämyksestä ole haittaa. Tässä luvussa avataan näitä tärkeitä avainkysymyksiä.

Tässä luvussa esitellään yleisesti rahastojen historiaa, maailman ensimmäisestä rahastosta Suomen ensimmäiseen rahastoon. Luvussa esitellään myös rahaston toimintaperiaatteet, rahastojen yleinen luonne sekä käydään läpi oleellisia asioita rahastosijoittamisen aloittamisesta kiinnostuneelle. Miten rahastosijoittamisen voi käytännössä aloittaa, mitä kautta rahastosijoittamisen aloittaminen tapahtuu, mitä tärkeitä asioita on otettava selville ja mitä kuluja rahastoihin liittyy ja kenen kannattaa rahastosijoittamiseen lähteä mukaan? Lopuksi on koottu yhteen rahastosijoittamisen hyvät ja huonot puolet.

2.1 Mikä on rahasto?

Rahastosta puhuttaessa on hyvä tietää rahastojen historiasta. Maailmaan ensimmäinen rahasto perustettiin vuonna 1924; tämän sijoitusrahaston nimi oli Massachusetts Investors Trust -rahasto. Ensimmäinen indeksirahasto perustettiin 1976 nimellä First Index Investment Trust, ja nykyisin rahasto tunnetaan nimellä Vanguard 500 Index Fund. Se on yksi maailman suurimmista. Suomeen ensimmäiset rahastot tulivat vuonna 1987 sijoitusrahastolain syntymisen seurauksena. 1990-luku oli käännekohta, jonka jälkeen rahastosijoittaminen alkoi kiinnostaa sijoittajia ja 2000-luvulla sijoittajien kiinnostus rahastosijoittamiseen jatkoi kasvuaan. (Pesonen 2013, 113.)

Rahaston toimintaperiaate on seuraava: Rahastoyhtiö kerää sijoittajilta varoja, jotka se sitten sijoittaa rahaston sääntöjen mukaisesti eteenpäin uusiin sijoituskohteisiin. Sijoituskohteet määräytyvät rahaston sijoituspolitiikan kautta ja niitä voivat olla osakkeet, valuutat, korkoa tuottavat arvopaperit, tai vaikka toiset rahastot. (Puttonen & Repo 2011, 53.) Rahastoilla on yleensä ns. vertailuindeksi, johon rahaston kehitystä verrataan. Indeksillä tarkoitetaan tietyn markkinan yleistä kehitystä, sen hinnanmuutoksien kautta. Rahaston tavoitteena voi esimerkiksi olla paremman tuloksen tekeminen, kuin jonkun tietyn toimialan indeksin, tällaisessa tilanteessa rahasto pyrkisi ”voittamaan” indeksin ja tuottamaan paremmin, kuin tietyn indeksin mukainen tuotto. Indeksiä parempaan tuottoon pyrkiviä rahastoja kutsutaan aktiivisiksi rahastoiksi. (Puttonen & Repo 2006, 53.)

Rahasto jakautuu rahasto-osuuksiin, joiden perusteella oikeudet rahaston omaisuuteen määräytyvät. Rahastosijoittaja omistaa rahastosta osuuden suhteessa sijoittamaansa summaan, rahastoa hallinnoiva yhtiö ei näin ollen omista rahaston varoja, vaan ne kuuluvat rahastoon sijoittaneille. Rahasto-osuus ei kumminkaan oikeuta suoraan päätösaltaan yhtiöissä, vaan oikeudet ovat rahastoyhtiöillä. (Nasdaq 2016, 71.) Rahaston suurimpia etuja on se, että se hoitaa sijoittajan puolesta sekä sijoittamisen että sijoitusten hallinnoinnin. Rahastoissa sijoituspäätöksistä vastaavat niin sanotut salkunhoitajat. Salkunhoitajat ovat ammattitaitoisia henkilöitä, jotka seuraavat arvopaperimarkkinoiden kehitystä ja tekevät sijoituspäätöksiä sen mukaan. (Nikkinen & Rothvius & Sahlström 2005, 18–20)

Sijoitusrahaston rakenne koostuu rahastoyhtiöstä, sijoitusrahastosta, sijoittajista ja säilytysyhteisöstä. Rahastoyhtiö toimii hallinnollisena osapuolena toiminnassa ja rahaston varat kuuluvat sijoittajille. Rahastoyhtiön omaisuus ja velat on pidettävä erikseen sijoitusrahaston varallisuudesta, täten sijoittaja ei ole vastuussa rahastoyhtiön omista varoista. Rahastoyhtiö ei voi myöskään mennä konkurssiin. (Nasdaq 2016, 71.)

Vuoden 2016 Nordea-sijoitusrahastokatsauksesta selviää, että vuoden 2016 aikana Suomeen rekisteröityihin rahastoihin tehtiin nettomerkintöjä yhteensä 3,9 miljardin euron edestä. Rahastojen yhteenlaskettu markkina-arvo nousi ennätysellisen korkeaksi 106,5 miljardiin euroon vuoden 2016 lopussa. Rahastojen sijoitusten arvonnousu oli 5,3 miljardia euroa. (Nordea vuosikertomus 2016, 5.)

2.2 Miten aloittaa rahastosijoittaminen?

Internetistä jo pelkällä hakusanalla ”suomalaiset sijoitusrahastot” löytyy lukemattomia määriä rahastojen sijoitusmahdollisuuksia Suomessa. Rahastosijoittamisen pääsee aloittamaan ottamalla yhteyttä pankkiinsa ja sopimalla tapaamisen sijoitusneuvojan kanssa. Vaihtoehtona on myös aktivoida kaupankäyntipalvelu omaan pankkiin ja ruveta tekemään rahastokauppoja omatoimisesti. Ensimmäistä sijoitusta tehdessään sijoittaja ilmoittaa pankille vaaditut tiedot, joita ovat: nimi, osoite, puhelinnumero, henkilötunnus, sekä pankkitilinsä tiedot.

Pankkien lisäksi on myös mahdollista käydä kauppaa rahasto- ja osakemerkintöjä hoitavien arvopaperivälittäjien kautta. Yksi tunnetuimpia näistä lienee Nordnet, joka on pohjoismainen osake- ja rahastovälittäjä. Nordnetin kautta tehdyt sijoitukset ovat edullisempia pankkeihin verrattuna ja Nordnetin valikoima on Suomalaisia pankkeja laajempi. (Kauppalehti, 2015.) Rahastosijoittamiseen pääsee aloittamaan jo muutaman satasen pääomalla ja summaa voi lisätä halumallaan tavalla könttäsommuna, tai vaikka kuukausittaisilla rahasto-osuuksien merkinnöillä. (Pesonen 2011, 116–117.)

2.3 Mitä kannattaa selvittää rahastoista?

Rahastosijoittamisen aloitusvaiheessa, rahastoa valittaessa kannattaa selvittää haluamastaan sijoituskohteesta oleelliset tiedot, rahaston oleelliset tiedot löytyvät niin sanotusta Avaintietoesitteestä. Avaintietoesite on lain vaatima, joten se löytyy jokaiselta lailliselta rahastolta. Avaintietoesitteessä on kerrottu, rahaston sijoituspolitiikka ja riskit, rahaston riskin ja tuoton suhdetta kuvaava mittari, rahaston osuudenomistajiltaan perimät palkkiot, rahaston historiallinen tuotto, sekä muita käytännöllisiä tietoja rahastosta. (Finanssivalvonta 2014.) Ehkä tärkein seikka rahastoa valittaessa on sen sisältö, on tärkeä tietää, mitä rahasto-osuus sisältää, mille maantieteelliselle alueelle, mihin sijoitusinstrumentteihin rahasto sijoittaa varansa, miten paljon kuluja se perii sijoittajalta ja millä sijoitusstrategialla rahasto sijoittaa.

Rahastoa valitessa on hyvä myös ottaa selville salkunhoitajan tiedot ja kokemus, koska viimekädessä salkunhoitaja on se henkilö, joka on varojen sijoittamisesta vastuussa. Rahaston historiasta kannattaa selvittää sen verran, että voi vertailla, miten hyvin tai huonosti rahasto on kehittynyt vuosien saatossa.

Rahastojen suurimpia etuja on helposti saatavilla olevan tiedon määrä. Rahastoista löytyy paljon tietoa internetistä. Rahastojen välinen vertailu on helppoa, koska rahastoja voi vertailla suoraan yleisillä tuotto- ja riskiluvuilla. Rahastosijoittaminen on sinänsä tiukoilla säännöksillä turvattua, säännöksissä on määrätty mm. osakepääoman vähimmäismäärä, tilintarkastus, kirjalliset toiminnot ja salkunhoitoon liittyvät raportoinnit. EU:n direktiivit ovat luoneet vahvan pohjan rahastojen toiminnalle. Rahastoilla on lain mukaan oltava myöskin ammattitaitoinen henkilökunta. (Finanssivalvonta 2014.)

2.4 Kenelle rahastosijoittaminen sopii?

Rahastosijoittaminen sopii mainiosti sijoittamiseen perehtymättömällekin, koska rahastosijoittamisessa ei ole välttämätöntä seurata osakemarkkinoiden kehitystä, sijoitukset kun hoituvat rahastossa toimivan rahastonhoitajan kautta. Rahastosijoittajan ei tarvitse huolehtia muusta kuin sijoituksen tekemisestä tai sopia rahaston kanssa säännöllisestä säästämisestä, joka voi tapahtua, vaikka kuukausittaisina merkintöinä, jolloin puhutaan kuukausisäästämisestä. Pankki hoitaa automaattisesti tarvittavat ilmoitukset verottajalle. (Hämäläinen 2005, 83.)

Sijoitusrahastojen sijoittamiseen pääsee aloittamaan jo kymppillä tai parilla kuukaudessa, joten rahastosijoittamisen aloittaminen onnistuu melkein pä keneltä tahansa, jolla on ylimääräistä rahaa pankkitilillä. Sijoitusrahastoon voi sijoittaa kuukausittain, kertasijoituserinä, joka sopii hyvin säästäjälle, jolta jää säännöllisesti ylimääräistä rahaa palkan tai muiden tukien jälkeen. (Pesonen 2013, 117.) Sijoitusrahastoissa on myös se hyvä puoli, että niistä saa rahat nopeasti takaisin, jos niin haluaa, koska rahastot yleisesti ottaen lunastavat rahasto-osuuksia, aina sijoittajien niin halutessa. (Nasdaq 2016, 72.)

Rahasto-osuuksilla kaupankäynti on vaivatonta, koska rahaliikenne osuuksia merkittäessä tai lunastaessa hoituu nopeasti. Rahasto-osuuden merkitseminen käy nopeasti pankkisiirtona, haluttu summa siirretään sijoittajan pankkitililtä haluttuun rahastoon. Sijoitusrahasto-osuuksien merkitseminen onnistuu jokaisena pankkipäivänä. (Pesonen 2011, 117.)

Rahastosijoittaminen on siis kaikin puolin aloittelevalla sijoittajalla helposti lähestyttävä sijoitusmuoto. Rahastosijoittamisen aloittamiseen ei edes tarvitse olla suuri sijoitustietäjä, ammatillaiset rahastonhoitajat hoitavat markkinoiden tilanteiden seuraamisen ja niihin reagoimisen

sijoittajan puolesta ja veroilmoituksetkin menevät suoraan pankin kautta verohallinnolle. Salkunhoitajat ottavat palveluistaan maksun, joka on tietty prosenttimäärä rahastopääomasta. Rahastosijoittamiseen pääsee mukaan pienellä alkusummalla ja kaupankäynti onnistuu nopeasti verkkopankin kautta ilman suurempaa byrokratiaa. Sijoittajan valittavaksi jää vain haluttu rahasto, sekä summa, joka halutaan sijoittaa.

2.5 Rahastosijoittamisen hyvät ja huonot puolet

Rahastosijoittamisen hyviin puoliin lukeutuu sen helppous. Rahastosijoittaminen on helppoa, koska sijoituspäätökset tapahtuvat puolestasi rahastossa työskentelevien ammattilaisten salkunhoitajien kautta. Salkunhoitajien palkka määräytyy yleensä heidän sijoituspäätöstensä mukaan, joten salkunhoitajien motivaationkin luulisi olevan voittoa tavoitteleva. Sijoittajan itsensä ei välttämättä tarvitse seurata pörssikursseja ja arvopaperimarkkinoita, riittää kun käy tarkistamassa oman rahastonsa kehitystä. Rahastojen kehitystä voi seurata mm. internetin kautta, tai ihan perinteisistä talouslehdistä. (Nasdaq 2016, 47.)

Rahastosijoittamisen toinen hyvä puoli on sijoitusten hajautuminen. Rahastossa sijoitus hajaantuu itsestään ja hajautus tapahtuu tehokkaasti, vaikka sijoitettu summa olisi pienikin. Rahastosijoittamisen etu on myös edulliset kaupankäyntikulut, rahasto-osuuksien helppo muutettavuus rahaksi ja hyvin viranomaissäännöksillä ja laeilla turvattu toiminta. Rahaston sijoitustoiminta on myöskin verotonta ja rahastot voivat käydä kauppaa ilman, että myyntivoittoja verotettaisiin. Veroa tosin joudutaan maksamaan vaiheessa, kun sijoittaja myy osuutensa tai saa osinkoja vastaavaa tuottoa. (Nasdaq 2016, 47.)

Rahastosijoittamisen haittapuolena on hieman rahastoista riippuen epätietoisuus sijoituskohteista. Rahastoon sijoittaessa varat jakautuvat niin laajasti, ettei jokaisesta sijoituskohteesta ole välttämättä saatavilla tarkkaa tietoa, toisaalta tämä on osa rahastosijoittamisen luonnetta. (Nasdaq 2016, 47.) Rahastosijoittamisessa kuluja aiheuttaa rahastojen perimät palkkiot, jotka voivat olla suuriakin. Rahastot perivät sijoittajilta rahastopääomasta mm. hallinnointipalkkion, merkintä – ja lunastuspalkkiot, kaupankäyntikulut, tilinhoito- ja pankkikulut, sekä mahdollisesti myös tuottopalkkion. Kun sijoitusmarkkinoiden keskituotosta vähennetään rahaston kulut, niin rahaston tuotto on kulujen verran markkinoiden keskituottoa heikompi. (Erola 2016, 33.) Toisin sanottuna mitä enemmän rahasto perii kuluja, sitä vähemmän jää sijoittajille.

3 ERILAISET RAHASTOTYYPIT

Rahastosijoittamisen aloitusvaiheessa yksi oleellisimmista kysymyksistä on mieluisan rahaston valinta: se, minkälaiseen rahastoon halutaan sijoittaa, mitä odotuksia sijoittajalla on rahastoa kohtaan. Erilaisia rahastoja on maailmassa lukuisia, ja on tärkeää osata valita sijoittajalle kaikista sopivin vaihtoehto. Rahastot eroavat toisistaan monilla eri tavoilla, ja tässä luvussa käsitellään erilaisia sijoitusrahastomahdollisuuksia.

Sijoitusrahastot voidaan luokitella mm. sijoitusten maantieteellisen sijainnin perusteella tai sijoituspolitiikan perusteella. Rahastoja voidaan myös luokitella sen mukaan, jakavatko ne sijoittajalle voitto-osuuksia, vai ovatko ne säännöllistä tuottoa jakamattomia kasvurahastoja. (Puttonen & Repo 2011, 66.) Rahastot voidaan rahastotyypeittäin jakaa sijoitus-, korko-, indeksi-, etf-, yhdistelmä- ja erikoisrahastoihin. Tässä kappaleessa kerron jokaisen luetellun rahaston toimintaperiaatteista, eduista ja haitoista. Tässä kappaleessa tulen myös vertailemaan erityyppisiä rahastoja keskenään.

3.1 Osakerahasto

Osakerahastot sijoittavat nimensä mukaisesti osakkeisiin. Osakkeisiin sijoittavan rahaston avaintietoesiteessä on maininta sijoituspolitiikasta, eli mm. siitä, mihin osakkeisiin ja millä perusteilla rahasto sijoittaa. Rahastojen sijoituspolitiikka voi vaihdella monella eri tavalla. Rahaston sijoituskohde voi olla rajattu esimerkiksi toimialan mukaan, tällainen rahasto voi rajata sijoituksensa vaikka lääketieteeseen. Toinen rahasto voi taas sijoittaa maantieteellisesti, rajaten sijoituskohteensa, vaikka Ruotsiin, Eurooppaan, tai Pohjois-Amerikkaan. Rahasto voi myös sijoittaa tietyllä sijoitustyyllillä, sijoittamalla vaikkapa vain osinkoa jakaviin yhtiöihin, tai kasvuosakkeisiin. (Erola 2009, 21–22.)

Osakerahasto on tavalliseen osakesijoittamiseen siinä mielessä parempi vaihtoehto, ettei sijoituksiin tarvitse perehtyä niin paljon, mitä suoria osakesijoituksia tehdessä, rahasto kun hoitaa sijoittamisen sijoittajan puolesta. Osakkeiden ostaminen pienissä kertaerissä on myös kaupankäyntikuluineen kalliimpaa, mitä osakerahastoihin sijoittaessa. Osakerahastot tekevät kauppaa niin suurilla määrillä vuodessa, ettei niiden välttämättä tarvitse periä suuria kaupankäyntikuluja sijoittajalta, tämä toki voi vaihdella rahastosta riippuen.

3.2 Korkorahasto

Korkorahastot sijoittavat nimensä mukaisesti korkoa tuottaviin sijoitusinstrumentteihin. Korkorahastot hoitavat sijoitusten hajauttamisen sijoittamalla eri tahojen liikkeelle laskemiin lainoihin, sijoittamalla maantieteellisesti eri paikkoihin, hajauttamalla sijoituksensa ajallisesti tai joissain tilanteissa ostavat eripituisia joukkolainoja. (Pesonen 2011 127–128.)

Korkorahastoon sijoittajan ei tarvitse huolehtia itse korkopapereiden erääntymisistä, koska korkorahasto hoitaa senkin sijoittajan puolesta, ja rahastossa voi pitää varojaan määrittelemättömän ajan. Korkorahastoon sijoittaminen on myös siksikin vaivatonta, koska korkorahaston osuuksia voi lunastaa ja merkitä jatkuvasti. Korkorahastoon sijoittamisessa huomioitavaa on, että korkojen noustessa, rahaston osuus laskee, ja korkojen laskiessa rahasto-osuuden arvo kasvaa. Tämä perustuu siihen, että vanhat alhaisemmalla korolla olevat korkopaperit kiinnostavat sijoittajia vähemmän, koska korkotason noustessa liikkeelle lasketaan paremmalla korolla olevia korkoarvopapereita. (Pesonen 2011, 127–128.)

Korkorahastolle tärkeimmät avainkysymykset ovatkin rahaston sijoitusten luottoriski, joka määräytyy lainan liikkeellelaskijasta, maturiteetti, korkoriski, valuutariski, palkkiot: Hallinnointi sekä myynti- ja lunastus. (Tuhkanen 2005, 205.)

3.2.1 Lyhyt korko

Lyhyen koron rahasto, toiselta nimeltään rahamarkkinarahasto, sijoittaa varansa rahamarkkinainstrumentteihin, näiden rahastojen riskit ja tuotto-odotukset ovat pieniä. Lyhyen koron rahastot sopivat hyvin lyhytaikaiseen kassavirtojen sijoittamiseen. Lyhyen koron rahastot tekevät harvoin tappiota, koska korkotason radikaalit muutokset lyhyellä aikavälillä ovat harvinaisia. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2011, 133.) Lyhyen koron rahastoa voi käyttää vaihtoehtona pankkitalletuksille, sekä tilanteissa, joissa varoja halutaan siirtää väliaikaisesti, vaikka osakesijoitusten arvon laskiessa paremmin tuottavaan vaihtoehtoon. (Tuhkanen 2005, 195.)

Lyhyen koron rahaston sijoituskohteina voivat olla valtion, kuntien, pankkien, tai yritysten korkopaperit, joiden laina aika on enintään vuoden mittainen, tai joiden korko vaihtuu esimerkiksi

tietyn kuukausimäärän jälkeen. Yleensä lyhyen koron rahastojen tavoitteena on ylittää kolmen kuukauden Euribor-koron tuotto. (Pesonen 2011, 129.)

3.2.2 Pitkä korko

Pitkän koron rahastot sijoittavat varansa pitkäaikaisiin sijoituskohteisiin, joita ovat mm. valtion, julkisyhteisöjen tai yritysten liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjalainat. Yleensä etusija annetaan valtion ja kuntien lainoille. (Pesonen 2011, 129.) Pitkän koron rahaston nyrkkisääntönä on, että sijoitettavan lainan juoksuaika on yli vuosi.

Pitkän koron rahastoissa suurimpana riskinä on korkotason nouseminen, koska yleisen korkotason noustessa korkosijoituksen arvo laskee. (Puttonen & Repo 2011, 85). Pitkän koron rahastoon liittyy myös lainoissa yleensäkin oleellinen yleinen luottoriski. Luottoriski mukautuu lainan liikkeellelaskijasta, joka voi olla yritys, tai valtio. Lainan liikkeellelaskijan luottokelpoisuusluokitus määrittää luotolle koron; mitä parempi luottoluokitus on, sitä pienempi on lainan korko. Luottoriski voi pahimmillaan mennä siihen, että lainan liikkeellelaskija ei pysty maksamaan korkoja, tai lainaa takaisin. (Nikkinen ym. 2005, 94.)

3.2.3 High Yield -korkorahastot

High Yield -korkorahastot sijoittavat varansa luottoluokitusjärjestelmän mukaan huonojen luottoluokitusten yritysten lainoihin. Sijoittamalla alhaisen luottoluokituksen velkakirjoihin voidaan pyytää normaalia suurempaa korkotuottoa. High Yield -korkoihin sijoittavat rahastot sijoittavat vähintään 80 % rahaston varoista yritysten liikkeelle laskemiin joukkolainoihin, joiden luottoluokitukset ovat luottoluokituslaitosten mittarien mukaan alhaisia. Sijoituskohteet ovat korkeatuottoisia, mutta myös erittäin riskipitoisia heikon luottoluokituksen takia. Tavoitteena on saavuttaa perinteistä korkosijoitusta suurempi voitto. High Yield -rahastojen kehitykseen vaikuttaa vahvasti talouden suhdanteet: laskusuhdanteessa yritysten maksukyky heikkenee ja kasvaneen riskin takia sijoittajat puolestaan vaativat suurempaa korkotuottoa. (Anderson 2004, 304.)

3.3 Indekseihin perustuvat rahastot

Indeksirahastot sijoittavat varansa jonkun tietyn vertailuindeksin mukaisesti, joka on määritelty rahaston säännöissä. (Nikkinen ym. 2005, 19). Indeksi on joukko pörssiyhtiön osakkeita, jotka on valittu tietyllä perusteella. Indeksirahaston sisällön perusteena voi olla periaatteessa mikä vain, vaikka samalla alkukirjaimella alkavien yritysten joukko, vain mielikuvitus on rajana. Yleensä indeksi on kumminkin valittu vaikkapa yritysten koon perusteella, varat voidaan sijoittaa Helsingin pörssin 25 suurimpaan yritykseen (OMXH25). (Omista ja vaurastu 2016.) Näin ollen rahasto ei aktiivisesti muuta sijoitusten painotusta, koska sijoitukset tapahtuvat aina indeksin mukaisesti. Rahaston osakkeiden painotus muuttuu vain silloin, kun osakeindeksin painotus muuttuu. (Sijoittaja 2016.)

Indeksirahastoihin sijoittavia rahastoja kutsutaan passiivisiksi sijoituksiksi. Passiivinen sijoitus ei tarkoita sitä, että sijoituksia ei hoidettaisi ja ne jätettäisi oman onnensa nojaan, vaan että sijoitukset tehdään tietyn indeksin mukaisesti tarkasti indeksiä seuraten. Passiivisesti hoitussa rahastossa rahastonhoitaja voi joutua tekemään paljonkin kauppvoja, jotta rahaston sisältö pysyisi tarkasti indeksin mukaisena, kaupankäyntien tarvetta lisää indeksin muutokset ja sijoittajien tekemät merkinnät ja lunastukset. Rahasto ei yleensä pysty tarjoamaan indeksiään parempaa tuottoa, koska rahastossa menee kuluja kaupankäynti- ja hallinnointikuluihin. Indeksiä seuraavan rahaston hyväksi puoleksi voisi myös laskea sen, ettei salkunhoitajan valinnoista tarvitse ottaa riskiä, koska salkunhoitaja tekee päätöksensä indeksiä seuraten. (Pesonen 2013, 123.)

Aktiivisilla rahastoilla tarkoitetaan rahastoja, jotka haluavat tehdä parempaa tulosta, kuin jokin tietty indeksi, eli verrokiksi valittu osakkeiden joukko. Aktiivisten rahastojen salkun sisältö on siis indeksin sisällöstä ainakin osittain eroava. Aktiivisen rahaston vertailuindeksin on oltava realistinen ja johdonmukainen, esimerkiksi rahaston sijattaessa Suomalaisiin pienyrityksiin on vertailuindeksin hyvä olla edes samalta talousalueelta. (Pesonen 2013, 124.)

3.4 Erikoissijoitusrahastot

Erikoissijoitusrahastot sijoittavat varansa useisiin eri kohteisiin ja hajauttaa riskiä, kuten normaalitkin sijoitusrahastot. Erikoissijoitusrahastojen erikoisuus piilee siinä, että niillä ei välttä-

mättä ole tarkkoja prosenttirajoja sijoitusten hajautusten suhteen. Erikoissijoitusrahastojen riskien hajautus ilmenee niiden säännöistä. (Puttonen & Repo 2011, 70–71.) Esimerkki erikoissijoitusrahastosta on Titanium hoivakiinteistö, erikoissijoitusrahasto Titanium hoivakiinteistö sijoittaa varansa kotimaisiin hoivakiinteistöihin. Rahaston hankkimissa kiinteistöissä tarjotaan laakisääteisiä hoivapalveluja kuntien ja yksityisten palveluoperaattorien toimesta. Hoivakiinteistörahasto tarjoaa vuotuista 8 % vuokratassavirtoihin perustuvaa tuottoa. (Titanium 2017.)

Esimerkin hoivakiinteistö tarjoaa vuotuista tuottoa, mutta sen tärkeä houkutin on rahaston tarjoama toimiala, joka keskittyy tarjoamaan laadukkaita hoivapalveluiden puitteita ja saatavuutta julkisen sektorin haastavan taloustilanteen aikana. Hoivakoti-rahasto on hyvä esimerkki erikoissijoitusrahastosta, varat sijoitetaan yhteen tiettyyn toimialaan ja samalla tarjotaan sijoittajalle sijoituksen eettistä lisäarvoa parantamalla hoivapalvelujen puitteita.

3.5 Etf-Rahasto

Etf-rahaston nimi tulee englanninkielisistä sanoista Exchange traded fund, karkeasti suomennettuna pörssinoteerattu rahasto. Etf-rahaston osuuksilla voidaan käydä kauppaa pörssissä, kuin osakkeilla konsanaan. Tämän takia on mahdollista sijoittaa mihin tahansa etf-rahastoon riippumatta siitä, minkä pankin kautta haluat sijoittaa. Etf-rahasto-osuuden voi ostaa pörssistä samalla tavalla, kuin osakkeen. Etf-rahastojen kulut ovat normaalirahastoja alhaisempia. (Sijoittaja 2017.)

Etf-rahastoista suurin osa on indeksirahastoja, jokaista etf-osuutta hoitava rahastoyhtiö perii hallinnointipalkkion, jotka vaihtelevat 0,07–0,77 prosentin välillä. Etf-osuuden hyviä puolia on se, että pörssistä ostetun osuuden kehitystä voi seurata pörssistä, vaikka reaaliajassa. Etf-kauppaa käydään pörssissä osakkeiden tapaan, joten etf-osuuksien hinta vaihtelee kysynnän ja tarjonnan mukaan. Rahastoyhtiö antaa kumminkin tuotteelleen osviittaa antavat osto- ja myyntihinnat. (Puttonen & Repo 2011, 167–168.)

Etf-rahasto on sijoitusrahastojen uusimpia tulokkaita, ja se houkuttelee sijoittajaa alahaisilla hallinnointikuluilla ja helpolla sijoitusten seurattavuudella. Etf-sijoittamisessa yhdistyy rahastosijoittaminen ja osakesijoittaminen. Etf-sijoittaminen vaikuttaa hyvältä askeleelta rahastosijoittamisesta osakesijoittamisen maailmaan, pysyen kumminkin vielä rahastosijoittamisen

helppouden puolella alhaisine kaupankäyntikuluineen, mutta tarjoten sijoittajalle reaaliaikaista pörssin kautta tapahtuvaa kaupankäyntiä etf-osuuksilla.

3.6 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahasto sijoittavat varansa sekä osakkeisiin, että korkoa tuottaviin kohteisiin ja vaihtelevat sijoitustensa painopistettä markkinatilanteen mukaan. Yhdistelmärahaston riskit ovat paremmin hajautettu pelkkään osake- tai korkorahastoon verrattuna, ja tämän takia se voi olla edellä mainittuja riskittömämpi vaihtoehto. (Pesonen 2011, 135–136.)

Yhdistelmärahaston tuottotavoite määritellään yleensä prosenttiosuuksina sen sijoituspolitiikkaan sopivista korko- ja osakeindekseistä. Yhdistelmärahasto voi, esimerkiksi ilmoittaa sijoittavansa 20-60 %-osuuden osakkeisiin ja 20-60 %-osuuden korkosijoituksiin. Osakesijoitusten peruspainon ollessa 60 % ja korkosijoitusten peruspainon ollessa 40 %. Tällä tavoin yhdistelmärahasto määrittelee sijoittamisen hajautuksen ja sijoitusten painotuksen markkinatilanteen vaihtuvuuden mukaan. (Puttonen & Repo 2011, 70.)

4 RAHASTOSIJOITTAMISEN RISKIT

Sijoituksen tuotosta puhuttaessa on aina otettava huomioon myös sijoituksen riski, koska sijoituspäätös on aina näiden kahden kompromissi. Voidaankin sanoa, että tuotto ja riski ovat ikään kuin saman kolikon kaksi puolta. (Nikkinen, ym. 2005, 28). Osakemaailmassa riski ja tuottotoiveet kulkevat käsi kädessä. Osake, jonka arvo voi kaksinkertaistua, voi myöskin menettää puolet arvostaan. Sijoitusmaailmassa riski tarkoittaa epävarmuutta osakkeen tulevasta hinnasta, osakkeen hinnan noususta ja laskusta.

Monelle aloittavalle sijoittajalle erilaiset riskit ja niiden todennäköisyydet ovat asioita, jotka mietityttävät sijoittamisen aloittamisessa. Mielenkiinto sijoittamiseen voi jopa loppua siihen, kun aletaan miettiä liikaa riskejä ”mitä jos?”. Lähihistoriasta löytyy varoittavia esimerkkejä tilanteista, joissa sijoittajat ovat menettäneet omaisuuttaan suurten yrityksen konkurssien takia, räikeimpänä varoittavana esimerkkinä muutaman vuoden takainen Talvivaaran kaivos, (nykyään Terrafame-nimellä tunnettu), jossa uhkarohkeimmat sijoittavat menettivät konkurssin myötä kaiken yritykseen sijoittamansa pääoman.

Rahastosijoittamiseen, kuten kaikkeen muuhunkin sijoittamiseen, liittyy omat riskinsä. Rahastosijoittamisen hyvänä puolena on, että riskit hajaantuvat rahastosijoittamisen luonteen takia osakesijoittamista paremmin ja siksi esimerkiksi yksittäisen yrityksen konkurssi ei vaikuta niin pahasti rahastosijoittamisessa, kuin se vaikuttaisi suorassa osakesijoittamisessa. Toisaalta laajemmat riskit, kuten toimialariski tai maantieteellinen riski vaikuttavat suuresti myös rahastoihin.

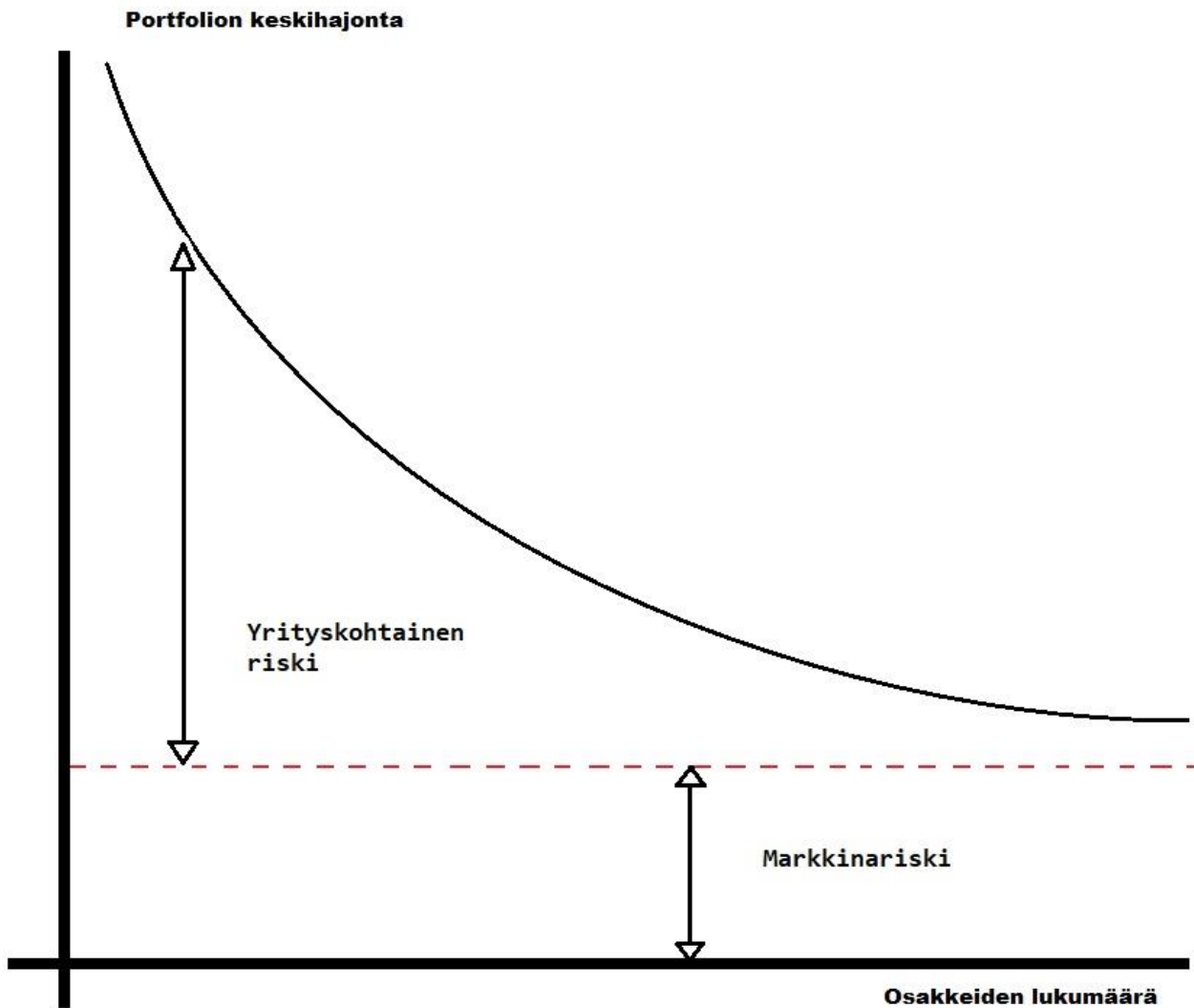
Sijoittamisen riskit voidaan jakaa moniin eri kategorioihin. Sijoittamisen riskit voidaan jaotella eri luokkiin, kuten toimialariskiin, markkinariskiin ja valuuttariskiin. Rahastosijoituksia tehdessä on hyvä mitata riskien todennäköisyyksiä ja tehdä sijoituspäätös sen mukaan. Seuraavassa kappaleessa avaan rahastosijoittamiseen liittyviä riskejä.

4.1 Konkurssiriski ja markkinariski

Konkurssiriski on yritystä koskeva riski, jossa sijoituskohteella menee taloudellisesti niin huonosti, ettei se enää selviä velkojensa maksusta, eikä yritys saa enää lainaa pankista, tai muista lähteistä, kuten sijoittajilta. Konkurssin sattuessa yrityksen liiketoiminta lakkaa ja yrityksen osakkeilla ei voida käydä enää kauppaa pörssissä. Suurten pörssiyhtiöiden konkurssit ovat kumminkin suhteellisen harvinaisia. Jos yritys on menossa kohti konkurssia, tulee siitä selviä merkkejä jo hyvissä ajoin. Konkurssiriski kasvaa, kun yrityksen rahoitusasema tiukkenee. Yrityksen rahoitustilanteen tiukentuessa, tilanne näkyy pörssissä yrityksen osakkeen arvon jyrkkänä laskuna, markkinoilla ei enää uskota yritykseen, joten sen osakkeen arvo laskee. Ihmiset eivät ole valmiita maksamaan suuria summia osakkeesta, jonka tulevaisuuden näkymät ovat huonot.

Rahoitusvaikeuksissa oleva yhtiö voi hakea lisärahoitusta vaikkapa osakeannilla, jossa yritys laittaa liikkeelle uusia osakkeita, tai laskee liikkeelle hallitsemiaan omia osakkeita. Konkurssia lähestyvistä yrityksistä myös kirjoitellaan lehdistössä, joten sitäkin kautta voi seurata mahdollisia konkurssiin meneviä yrityksiä. (Hämäläinen 2005, 56.) Konkurssiriski on suhteessa vähäisempi rahastosijoittamisessa, koska rahastoissa sijoitus on jakautunut monen eri yrityksen kesken ja on hyvin epätodennäköistä, että useampi rahaston yrityksistä kohtaisi äkillisen konkurssin. Rahastoja hoitavat ammattitaitoiset salkunhoitajat, jotka osaavat seurata ja ennakoida markkinoita ja yritysten mahdollisia konkurssiriskejä.

Markkinariski on korkoriskiä kokonaisvaltaisempi riski. Markkinariskistä puhutaan silloin, kun koko markkinat, eli kaikkien sijoituskohteiden keskimäärinen hintataso muuttuu ja aiheuttaa täten arvopaperin hinnan vaihtelua. Markkinariskiä voivat aiheuttaa esimerkiksi talouden suhdanteiden vaihtelut, taloudelliset pakotteet, sodat, tai suuret luonnonmullistukset täten rahastosijoittaja, saati muukaan sijoittaja, ei voi välttää markkinariskiä. (Nikkinen ym. 2005, 29.) Kuviossa 1 portfolion riski hajautuu yritysrisikkiin ja markkinariskiiin. Hyvin hajautetussa sijoitussalkussa yritysکوhtainen riski on lähes kokonaan eliminoitu, ja jäljelle jää vain markkinariski. (Nikkinen ym. 2005, 45.)

KUVIO 1. Osakkeiden hajauttamisen vaikutus yritysriskiin (mukaillen Nikkinen, Rothovius & Sahlström 2005, 45)

4.2 Korkoriski

Korkoriski on markkinariskin tavoin laajalla alalla vaikuttava riski, yleisen korkotason muuttuessa muutos vaikuttaa kaikkiin vaikutusalueella oleviin korkosijoituksiin. Keskuspankit, kuten Euroopan keskuspankki ja Yhdysaltain keskuspankki Fed, voivat korkopolitiikallaan hallinnoida korkotasoa ja täten muuttaa korkopapereiden kiinnostavuutta. Keskuspankit hallinnoivat ohjauskorkoa, eli sitä korkoa, jonka pankki maksaa talletuksille. Korkojen laskulla ja nousulla on myös yrityskohtaisia vaikutuksia: pahasti velkaantuneiden yritysten tilanne huononee korkotason noustessa ja korkotason lasku puolestaan helpottaa velkaantuneiden yritysten tilannetta. (Hämäläinen 2005, 57.)

Korkorahastoihin sijoittaessa on tärkeää ymmärtää korkotason vaihtelun vaikutus korkorahastosijoituksiin. Lyhyen koron rahastoissa korkoriski on suhteellisen pieni, koska lyhyen koron rahastojen juoksuaika on yleensä ajallisesti alle vuoden ja alle vuoden aikana korkotaso ei juurikaan vaihtelee kovin radikaalisti. Pitkän koron rahastoissa korkoriski on suurempi, koska pitkän koron rahaston sijoitus on ajallisesti yli vuoden pituinen, jolloin korkotaso voi muuttua paljonkin. Pitkän koron rahastolle korkojen vaihtelu vaikuttaa siten, että yleisen korkotason noustessa korkorahasto-osuuden arvo laskee. Korkosijoituksen arvo laskee korkotason noustessa, koska vanhojen korkopapereiden kiinnostavuus laskee, kun liikkeelle lasketaan korkeampaa korkotuottoa tarjoavia uusia arvopapereita. (Puttonen & Repo 2011, 89-90.)

4.3 Riskien hajauttaminen

Sijoittaessa yksittäisen yrityksen aiheuttamia riskejä voidaan vähentää mm. hajauttamisella. Rahastosijoittamisessa sijoittajan ei tarvitse välittää yksittäisten osakkeiden hajauttamisesta, koska sijoitusten hajautuminen tapahtuu rahaston sääntöjen mukaisesti salkunhoitajan suorittamana. Riittää, että valitsee mieleisensä rahaston. Rahasto-osuudessa yksittäisen yrityksen aiheuttama arvonlasku kompensoituu jonkun toisen yrityksen osakkeen arvonnousun kautta.

Rahastosijoittaja voi kumminkin omilla valinnoillaan vähentää riskejä hajauttamalla sijoituksiin eri tyyppisten rahastojen kesken, sekä hajauttamalla sijoituksiin niin maantieteellisesti, kuin ajallisestikin. Sijoittamisessa pätee täten vanha sanonta ”ei kaikkia munia samaan koriin!” Rahastoja löytyy myös keskimääräistä suurempaa tuottoa tavoittelevia ja siten myöskin suuririskisempiä, rahastojen riskinottopolitiikka selviää aina rahaston säännöistä ja avaintietoesitteestä.

4.4 Riskien mittarit

Rahastosijoittamisen riskejä voidaan mitata eräänlaisilla mittareilla. Tällainen on muun muassa volatiliteetti, joka kuvaa rahastossa tapahtuvien arvonmuutosten voimakkuutta. Mitä suurempi volatiliteetti on, sitä suurempi mahdollisuus on rahastossa tapahtuvalle arvonmuutokselle. Volatiliteetti kertoo prosentteina odotetun hintojenvaihtelun määrän. Jos esimerkiksi sijoituksen vuotuinen volatiliteetti on 10, se tarkoittaa, että vuoden päästä sijoituksen hinta on + tai -10 prosenttia nykyisestä arvosta. (Anderssen 2000, 208.)

Korkoriskiä voidaan mitata duraatioilla, joista rahastosijoittamiseen sovellettavia on kahta eri lajia: Macaulayn duraatio ja modifioitu duraatio. Macaulayn duraatio on mittari, joka kertoo lainan juoksuajan vuosina, eli sen, että missä ajassa sijoitetut varat saadaan keskimäärin takaisin. Luonnollisesti korkeampi duraatio tarkoittaa korkeampaa juoksuaikaa, eli pitempää takaisinmaksuaikaa. Modifioidulla duraatiolla tarkoitetaan vähän Macaulayn duraatiosta poikkeavaa mittaria, joka mittaa suoraan lainan korkoriskiä. Mitä suurempi modifioitu duraatio on, sitä suurempi riski liittyy korkojen muutoksiin. Sijoittajalle duraatio on kätevä mittari, jolla voidaan nähdä sijoituksen herkkyys korkojen muutoksille. Käytännössä sijoittaja voi hyödyntää duraatiota siten, että korkojen noustessa kannattaa välttää korkean duraation omaavia sijoituskohteita ja puolestaan korkojen laskiessa kannattaa pyrkiä nostamaan korkosijoitusten duraatiota. (Pörssisäätiö 2011 31.)

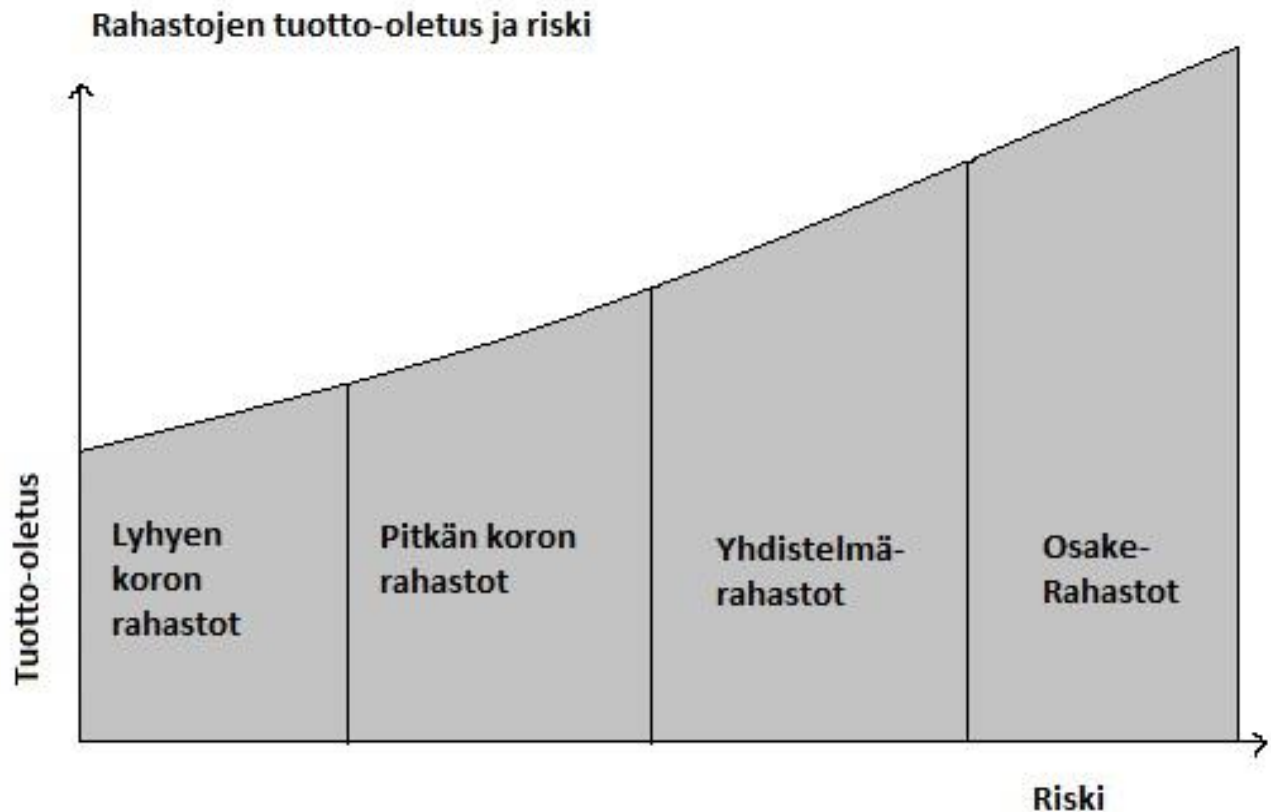
Likviditeetti mittaa rahoitusmarkkinoiden kykyä käydä kauppooja tehokkaasti. Likviditeetti riippuu liikkeellelaskijan tai arvopaperivälittäjän hoitamista kaupan järjestelyistä. (Pörssisäätiö 2011, 33.) Hyvällä likviditeetillä tarkoitetaan sitä, että arvopaperi on haluttu ja sillä käydään kauppaa paljon, osto- ja myyntihalut kohtaavat, joten sijoituksensa saa halutessaan muutettua rahaksi nopeasti, hyvällä markkinahinnalla. Huonolla likviditeetillä varustettu arvopaperi on vaikea saada markkinahintaan kaupaksi ja sijoittaja saattaa joutua myymään arvopaperin selvään alihintaan, tai odottamaan rahojensa saamista useita päiviä. Huonolla likviditeetillä varustetusta arvopaperista on siis vaikea päästä eroon. (Rikas Erakko 2016.)

5 RAHASTON VALINTA

Kun rahastosijoittaminen on todettu hyväksi keinoksi sijoittajalle, niin jäljelle jää vain rahaston valinta. Rahastoa valittaessa sijoittajan täytyy selvittää muutamia perusseikkoja sijoituskohteestaan. Merkittävä valintakriteeri on rahastotyyppi, halutaanko rahat sijoittaa korkopapereihin, osakkeisiin, vai johonkin muuhun? Rahastoa valittaessa tärkeitä valintakriteerejä ovat tuotto-odotukset ja riskiensietokyky. Tuotto-odotukset sekä riskit ovat suoraan rahastotyyppeihin verrattavissa. Korkorahastojen tuotto riippuu korkotasosta, sekä sen vaihteluista ja osake-rahastot kehittyvät osakemarkkinoiden mukaan. Rahastoa valittaessa kannattaa myös ottaa selvää sijoitusrahaston johdosta, sekä sijoitustoiminnasta vastaavien henkilöiden, salkunhoitajien ammattitaidosta. (Uusimäki 2016.)

5.1 Tuotto-odotukset

Rahastoa valittaessa tuotto-odotus lienee voittoa tavoittelevalle sijoittajalle yksi tärkeimpiä kriteerejä. Tuotto-odotukset kulkevat käsi kädessä riskien kanssa. Suurta tuottoa tavoittelevat rahastot ovat kaikista suurimmat riskit omaavia ja vaatimatonta tuottoa tavoittelevat rahastot ovat lähes riskittömiä. Korkorahastot ovat riskitasoltaan yhdistelmä- ja osakerahastoja alhaisempia, mutta tuotto-oletukset ovat myöskin alhaisempia. Yhdistelmä- ja osakerahastot ovat kaikista suurimman riskin omaavia ja tarjoavat myös parasta tuottoa. Rahastoa valittaessa on tehtävä kompromissi riskienottokyvyn ja tuotto-odotusten kesken.

KUVIO 2. Rahastojen tuotto-oletus ja riski (mukaillen Talouskompassi 2017)

5.2 Riskiensietokyky

Riskinsietokyky on tärkeimpiä asioita selvitetäväksi ennen sijoituspäätöstä. Periaatteessa sijoittajan henkilökohtainen riskinsietokyky määrittää sijoituspäätöksen. Kun sijoittajan riskinsietokyky on selvillä, voidaan lähteä valitsemaan mieleistä sijoitusvaihtoehtoa. Riskeihin suhtautuminen on jokaisella ihmisellä erilainen ja riskinsietokyvyn määrittelemiseen ei ole mitään valmista kaavaa, koska se on hyvin yksilöllistä.

Hyvä nyrkkisääntö kaikelle sijoitustoiminnalle on se, että sijoittamiseen laitettut varat täytyvät olla ylimääräistä ja pahimmassa tapauksessa kaikki sijoitetut varat voi menettää. Toisaalta taas voitot voivat olla moninkertaisia. (Anderson 2004, 34.) Toisaalta rahastosijoittamisessa kaikkien varojen menettäminen on melkein mahdotonta. Sijoittajan täytyy tehdä kompromissi tuotto-odotusten ja riskiensiedon kanssa, maltillisella riskillä saadaan maltillista tuottoa ja isolla

riskillä on mahdollista saada parempaa tuottoa, valinta on sijoittajan käsissä. Rahastosijoittamisessa löytyy laajasti vaihtoehtoja, lähes riskittömästä sijoituksesta suuririskisiin rahastoihin ja jokaiselle löytyy varmasti jotakin.

5.3 Sijoitusaika

Sijoitusta tehdessä on myös oleellista määritellä sijoitukselle jokin ajallinen määre. Miten pitkäksi aikaa rahat saavat olla sijoitettuina? Halutaanko tehdä kerralla suurempi sijoitus, vai hajauttaa sijoittaminen ajallisesti, vaikka kuukausittaisina merkintöinä? Halutaanko sijoitukselta tasaista tuottoa? Ja ehkä tärkeimpänä: saako sijoitetut varat olla sijoitettuina, vai onko mahdollista, että rahaa tarvitaankin ennen sijoitusajan loppua?

Ajallisesti sijoitusten kesto voi vaihdella suuresti, kymmenien vuosien eläkesäästöistä muutamman tunnin kestävään sijoitukseen, joita käytännössä tekevät vain kauppoja välittävät meklarit. Tärkeä avainkysymys on mahdollisuus sille, että sijoitus joudutaan likvidoimaan enneaikaisesti. (Puttonen & Repo 2011.)

Pankkien kautta voi sopimuksilla määritellä rahastosijoituksen ajan, joka vaihtelee kuukauden sijoituksesta yli viiden vuoden kestoiseen sijoitukseen. Rahastosijoitukselle on mahdollista saada tuotto-osuus, jossa osinko- ja korkotuotot jaetaan kerran vuodessa sijoittajalle. Sijoittajalle, joka haluaa rahastosijoituksestaan säännöllistä tuottoa, on tuotto-osuutta jakava rahasto hyvä valinta. Toisaalta, jos sijoittaja ei säännöllistä vuosituottoa kaipaa, on vaihtoehtona kasvusuutta tarjoava rahasto, jossa tuotot lisätään rahastopääomaan, jolloin ne kasvattavat rahastosijoituksen arvoa. (Seligson & Co Oyj 2017.)

Suomen taloustutkimus on tehnyt kyselyn suomalaisilta sijoittajilta heidän sijoitustensa tarkoituksesta. Kyselyssä selvisi, että ylivoimaisesti suurin osa, 44% vastaajista, totesi sijoituksen perusteen olevan ”sukan varteen sijoittaminen, pahan päivän varalle”. Eläkesäästäjiä vastaajista oli vain 12%. Tutkimuksen tulos kielii siitä, ettei Suomessa vaikuta olevan paljoa pitkäjänteisesti eläkeikään säästäjiä. (Puttonen & Repo 2011, 21.)

5.4 Sijoitusten seuraaminen

Sijoitusten seuraaminen on tärkeä osa sijoituksen kehittymisen kannalta. Hyvät sijoittajat osaat seurata ja käsitellä markkinoilla tapahtuvia muutoksia ja reagoida niihin oikeaan aikaan. Rahastosijoittamisessa suurimman työn sijoituksen seuraamisesta hoitavat asiantuntevat salkunhoitajat. Rahastosijoittajalle jää kumminkin valinnanvaraa itse rahastojen ja niiden tyyppien valinnan kanssa, rahasto-osuusmerkintöjä ja lunastuksia voi myöskin tehdä itse, markkinoita ja uutisia seuraamalla saa jonkinlaista käsitystä siitä, mihin kannattaa sijoittaa. Rahastojen kehitystä voi helposti seurata internetistä ja talouslehdistä.

Sijoitusrahastoa valittaessa on ehdoton hyöty, jos on itse jo seurannut sijoitusmarkkinoita. Rahastoissa kun löytyy paljon valinnanvaraa rahastotyyppien, rahastojen hajautusten (maantieteellinen, toimialallinen, ajallinen) kanssa. Rahastojen sijoituspolitiikka löytyy aina rahaston avaintietoesitteistä. (Puttonen & Repo 2011. 31.) Kun sijoitusmarkkinoita osaa seurata ja analysoida, on myös helpompaa tehdä päätökset rahastomerkintöjen ja lunastusten suhteen. Onnistunut rahastosijoitus on sellainen, jossa ei tarvitse huolehtia osuuden lunastuksesta, vaan sijoitus saa kasvaa rauhassa vuosien ajan. Jossain vaiheessa rahaston lunastaminen kumminkin tulee ajankohtaiseksi ja tässä tilanteessa halutaan tietenkin suurin mahdollinen voitto.

Rahastosijoittajan ei välttämättä kannata ottaa suurta stressiä markkinoiden seuraamisesta ja analysoinnista, koska tärkeät päätökset tapahtuvat loppujen lopuksi rahastoa hoitavien ammattilaisten, salkunhoitajien kautta. Salkunhoitajien palkkiot riippuvat yleensä siitä, miten hyvin heidän rahastonsa tuottaa voittoa, joten heillä on hyvät motiivit tehdä voittavia sijoituspäätöksiä. Pörssin seuraaminen on kumminkin itsessään mielenkiintoista puuhaa, varsinkin jos omaa pääomaa on kiinni sijoituksissa.

5.5 Mitä kautta sijoittaa

Suomessa sijoitusrahastoihin sijoittaminen on tehty helpoksi. Rahastoihin voi sijoittaa suoraan oman pankin kautta, tai sitten sijoittaa voi myös osake- ja rahastovälittäjän kautta, joista suosituin lienee Nordnet. Pankkia, tai arvopaperivälittäjää valittaessa kannattaa kiinnittää huomiota pankin perimiin juokseviin kuluihin, kuluihin, jotka ovat siis tietty prosenttiosuus rahastopääomasta. Pankki vaatii siis sijoittajalta kuluja siitä hyvästä, että sijoitus tapahtuu pankin kautta.

Sijoitustutkimus tekee tutkimuksia mm. rahastoja koskien, kuukausittaisesta rahastoraportista selviää Suomi-rahastojen kaikki oleelliset tiedot. Rahastoraportissa on selvitetty Suomi-Rahastojen juoksevien kulujen määrä. Vertailun mukaan Suomi-Rahastojen juoksevat kulut ovat 1,4 % vuodessa. Osuuspankin neljän suosituimman rahaston kulujen keskiarvoksi muodostuu 0,99 %. Kaikista edullisin vaihtoehto on kumminkin arvopaperivälittäjä Nordnet, jonka Super-rahastoilla ei ole ollenkaan kuluja. Pankit puolustavat perimiään palkkioita sillä, että vastineeksi sijoittaja saisi keskimääräistä parempaa tuottoa. (Taloussanomat 11.1.2016.)

Rahastoa valittaessa kannattaa siis kiinnittää huomiota pankkien perimiin kuluihin. Käytännössä pankkien keräämät kulut eivät näy rahastoissa keskimääräistä parempana tuottona. Vertailussa olevat kaikki kymmenen kalleinta rahastoa ovat tuottaneet huonommin viiden vuoden aikana, mitä niiden vertailuindeksi. Esimerkkitilanteessa 2 % pankkien vaatima vuosittainen kustannus syö jopa yli 35 % sijoitusrahaston tuotosta, jos osakkeiden hinnat nousevat kahdeksasta kymmeneen prosenttiin. Tämä tarkoittaa sitä, että luovutat kolmasosan rahastosalkkusi arvonnoususta salkunhoitajalle palkkiona. (Anderssen 2000, 214.) Pitkäjänteisellä kymmenen vuosien sijoittamisella kulujen osuus nousee merkittäväksi, ja kun maksetuista kuluista ei saa edes keskimääräistä parempaa tuottoa, niin on vaikea puolustella mitenkään pankkien perimiä kuluja.

5.6 Sijoitusrahastojen verotus

Sijoitusrahasto-osuuksia verotetaan pääomatuloina. Sijoitusrahasto-osuudesta menee veroa 30 % ja yli 30 000€ pääomatuloista menee 34 % veroa. Veroa joudutaan maksamaan, jos rahasto-osuuden myytäessä saadaan voittoa, eli myyntihinta on suurempi, kuin hankintahinta. Jos myynnistä tulee tappiollista, niin tappion voi vähentää kaikista pääomatuloista. Veroa joudutaan maksamaan myös tuotto-osuuksista, tuotto-osuuksien verotus tapahtuu vuosittain. Samassa sijoitusrahastossa tapahtuva kasvu-osuuden vaihtaminen tuotto-osuuteen on verotonta ja sama toimii myös päinvastoin. Rahasto-osuuden vaihto toisen rahaston rahasto-osuuteen rinnastetaan myyntiin, joten siitä menee tarvittaessa vero. (Verohallinto 2017.)

6 YHTEENVETO

Rahastosijoittaminen opinnäytetyön aiheena oli todella mielenkiintoinen. Opinnäytetyötä tehdessäni sain vastaukset rahastosijoittamista koskeviin kysymyksiin. Selvitin rahastosijoittamisen periaatteet, rahastotyytit, rahastosijoittamisen kannattavuuden, avainkysymykset sijoittajalle sopivan rahaston valinnassa ja muuta hyödyllistä rahastosijoittamiseen liittyen, kuten rahastosijoitusten verotuksen. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tutkia rahastosijoittamista puolueettomalta kannalta ja tutkia sen hyviä ja huonoja puolia sekä sen soveltuvuutta aloittelevalle sijoittajalle. Rahastosijoittamisesta löytyy runsaasti tietoa, joten asiaa löytyy monelta eri kantilta, eri näkökumista. Toiset pitävät rahastosijoittamista hyvänä ja helppona vaihtoehtona sijoittamiselle ja toiset taas ovat skeptisempiä liittyen rahastosijoittamisen kannattavuuteen. Tulin siihen lopputulokseen, että edullisia arvopaperivälittäjiä (Nordnet) käyttäen rahastosijoittaminen on hyvä, melko riskitön ja edullinen keino päästä sisälle sijoittamisen maailmaan.

Ennen kuin aloitin opinnäytetyöni tekemisen, oli tietämykseni rahastosijoittamisesta melko pintapuolista. Ajattelin, että rahastosijoittaminen on lähes täydellinen sijoitusmuoto opiskelijalle. Opinnäytetyötä tehdessäni näkemykseni laajeni huomattavasti ja osasin tarkastella rahastosijoittamista myös kriittisemmältä kannalta. Rahastosijoittamisesta löytyy paljon kirjallisuutta, ja aika useassa teoksessa toistuu myös rahastosijoittamiseen kohdistuva kritiikki, mm. sen perimistä kuluista.

Opinnäytetyöni eteni mielestäni hyvin ja sain viikoittain tekstiä aikaiseksi. Tätä edesauttoi se, että aihe oli niin mielenkiintoinen ja itselläni oli halu tutkia aihetta lisää. Rahastosijoittamisesta löytyy materiaalia todella paljon, niin tavallisista kirjastoista kuin verkostakin. Varsinkin internetistä löysin hyvää, ajankohtaista tietoa rahastosijoittamisesta. Toisaalta taas rahastosijoittamisesta löytyi muutaman vuoden takaisia todella hyviä perusteoksia, perinteisinä kirjaversioina. Sijoittaminen näyttää kasvattavan suosiotaan, kun sijoituksen pystyy tekemään melkein kuka vain helposti internetistä arvopaperivälittäjien kautta. Materiaalia löytyy myöskin pilvin pimein, kun monet sijoittajat pitävät sijoituksistaan blogeja.

LÄHTEET

- Anderson, N. 2004, Järkevän sijoittamisen perusteet. 2.Painos, Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Anderson, N. 2000, Rahakirja. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Finanssivalvonta, 2014. Saatavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>. Viitattu 10.9.2017
- Erola, M. 2009, Paras Sijoitus – Itsepuolustusopas sijoittajille. Helsinki: Talentum
- Hämäläinen, K. 2005, Sijoittajan Käsikirja. Helsinki: Gummerus
- Kallunki, J-P, Martikainen, M. & Niemelä, J. 2011, Ammattimainen Sijoittaminen. 7.Painos, Helsinki: Alma Talent
- Kauppalehti, 2015. Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/katso-vertailu-nain-halvalla-nuuka-sijoittaja-selvaa/c9VrKYRt>. Viitattu 20.9.2017
- Nasdaq, 2016, Opi Osakkeet, uudistettu 10.painos. Helsinki: Nasdaq
- Nikkinen, J. Rothvius, T. & Sahlström, P. 2005, Arvopaperisijoittaminen. 2. painos, WSOY
- Nordean Vuosikertomus 2016
- Pesonen, M. 2011, Säästäjästä Sijoittajaksi. Jyväskylä: WSOY pro Oy
- Puttonen, V & Repo, E. 2011, Miten sijoitan rahastoihin? 5. Uudistettu painos. Helsinki: Wsoy
- Pörssisäätiö, 2011. Saatavissa: http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2011/12/34392-korkoopas_FI_lores.pdf. Viitattu 10.7.2017
- Seligson & Co. Saatavissa: <http://www.seligson.fi/suomi/asiointi/merkinta/osuuslaji.htm>. Viitattu 5.8.2017
- Sijoittaja.fi / Investment Intelligence Oy. Saatavissa: <https://www.sijoittaja.fi/>. Viitattu 19.9.2017
- Taloussanomat, 2016. Saatavissa: <http://www.is.fi/taloussanomat/porssiuutiset/art-2000001900681.html>. Viitattu 15.9.2017.
- Talousskompassi, 2017. Saatavissa: <http://talousskompassi.com/2017/05/04/rahastot-nyt-mitane-tuo-tulevaisuudessa/>. Viitattu 20.9.2017
- Titanium Hoivakiinteistö. Saatavissa: <https://Titanium.fi>. Viitattu 10.7.2017
- Uusimäki, M. 2016. Saatavissa: <http://sijoitusrahastot.org/rahastot-sijoitusrahasto-opas/mihin-kiinnittää-huomiota/>. Viitattu 19.7.2017

Verohallinto, 2016. Saatavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/sijoitusrahastoosuude/>. Viitattu 17.9.2017

